

Ps 69,1-4, Salvátor 23.3.25 Oculi

*1Pro předního zpěváka, podle „Lilí“. Davidův.
Zachraň mě, můj Bože, vody mi pronikly k duši! V bahně
hlubiny se topím, není na čem stanout, do hlubokých vod
se nořím, dravý proud mě vleče. Volám do umdlení, hrdlo
zanícené, Boha vyhlížím, až zrak mi vypovídá.*

Když z někoho vypadne „**mám toho po krk**“, víme jakou zkušenost tím člověk artikuluje. Momentálně je to k neunesení, ať už je to rozčilení, neschopnost domluvit se s druhými, nestíhání, kumulace potíží, které v tom okamžiku nejde zvládnout. Žalmista volá něco podobného, ale v daleko intenzivnější podobě: **Mám toho až po duši, Bože!**, křičí ochraptělým hrdlem. Topím se v tom! Na krajíčku nejsem jen se silami, ale se samotným životem. Moje duše – tedy můj život, moje vlastní životaschopnost už se téměř beze zbytku utopila. Propadám se do hlubin zoufalství, beznaděje, nenávisti a ponížení, a není čeho se zachytit, oč se opřít.

Všimněme si nejdřív, tenhle zoufalý křik patří do svědectví Písma. Není to nic, o čem by se v přítomnosti víry, dámy z lepších kruhů nesmělo mluvit, a rozhodně to není nic, co by naznačovalo, že o takové ztroskotance a samozvance nestojí Hospodin. Naopak, když se hroučí jistoty a ztrácíš pevnou půdu pod nohama, nebo se topíš v žalu a beznaději,

když se nezvratně zatáhla Krásná je modrá obloha a žití přestal být zázrak, přidej se k žalmistovi a jeho volání. Jde-li v takové totálně průšvihové situaci ještě odněkud něco čekat, pak jedině od toho, k němuž volá žalmista. Proto *volá o pomoc až do úpadu*, až přichází o hlasivky, proto má oči „vykoukané“, jak vyhlíží pomoc, byť z toho málem o zrak přišel... To není jen výčitka, proč se Bůh neozývá, to je především **výraz krajního spolehnutí**: I když zatím nevidím odpověď, **má cenu takhle volat**, takhle svůj vnitřní zrak upírat. Mimochodem, právě podle těchto žalmových motivů nese dnešní postní neděle název Oculi – *k tobě upírám, He, svoje Oculi, své oči, kéž nejsem zahanben*.

My teď ale potřebujeme trochu poodstoupit a všimnout si, že žalmistovy útrapy mají svou zvláštní, konkrétní příčinu (v. 5) *Víc než vlasů na mé hlavě je těch, kdo mě bez důvodů nenávidí; zdatní jsou, kdo umlčet mě chtějí, zrádní nepřátelé! Co jsem neuchvátil, mám teď vracet*.

Tenhle svědek, do úpadu volající k Hospodinu, **vyprovokoval bezdůvodnou nenávist**. Vrhli se na něj – nejen aby ho umlčeli, ale také aby ho zhanobili a zostouzeli. Aby mu dokázali, že nic neznamená pro samotného Hospodina a že v očích veřejnosti skončil jako opovržením hodný looser. Vzpomeňme na Josefa, nahého v cisterně, na Jeremjáše, osamělého svědka pravdy, kterého tehdejší nacionalisté a oligarchové chtěli za každou umlčet. Ale třeba i na Alexeje Navalného, kritika šílené ruské korupce, státního zastrašování a šikany a posléze i agrese proti Ukrajině, umírajícího v sibiřském lágru. Na všechny umlčované svědky lidskosti a

spravedlnosti, jejichž hlas se topí v agresivní propagandě, policejní nebo justiční šikaně, nebo si jen zoufají v hnojometech sociálních sítí.

Přitom to je on, kdo se nasadil pro Boží věc, kdo zvedá prapor lidskosti a připomíná, kudy vede Boží cesta: *Horlivost o tvůj dům mě strávila*, připomíná. Jenže právě tím kopnul do vosího hnízda a popudil proti sobě ty, kdo mají prostředky a moc ho umlčet.

Co teď? Vzdát to? rezignovaně se poddat? Odvolat nepohodlné názory, začít s vlky výt, když v jejich smečce musí žít? Začít se jich doprošovat? Mluvit a psát tak, jak po mně vyžadují majitelé médií, bigotní strážci církevních tradic, nebo šéf v práci? (14-15) *Ale JÁ jdu se svou prosbou k TOBĚ, Hospodine. Je čas přízně. Tvé milosrdenství, Bože, je tak přehojné, že stačí i na tuhle situaci*.

I teď, právě teď, je **příležitost k modlitbě**. K modlitbě, která žalmistu uvede do bytostně jiného rozpoložení: Před tvou tvář, Pane, nemám sice vůbec nic, ale můžu spoléhat na tvé **milosrdenství**. Na jeho překvapivou sílu, která se člověku může stát oporou, nosnou a spolehlivou, i když mne vši silou potápějí do jámy beznaděje, i když mne ze všech stran přesvědčují o bezvýchodnosti mé situace. *ODPOVĚZ MI, a to bude pro mne ta jediná směrodatná a nosná pravda, pravda, která vysvobozuje. Tak mne VYSVOBOĎ z toho bahna, v němž se topím, tak mne vysvobod' z moci těch, kdo mě nenávidí*. *ODPOVĚZ MI, a já uvěřím, že pravda nejsou ty potápějící okolnosti, křik a zvůle protivníků, ale tvé vysvobození*.

Síla žalmů jako je tento, spočívá právě v tom, že umožňují člověku nevzdát se, nepoddat, stát si na svém i proti většině, **protože svůj zápas řeší na prvním místě před Boží tvář**. Před tvář toho, jemuž smíme vylévat svůj žal a z jehož příběhu se znovu a znovu smíme nechat inspirovat – milosrdenstvím. Tou podivnou mocí, jakoby bezbrannou, a přece mocnou, vyzbrojující. Mocí duchovní, která ale celou existenci člověka, i tu praktickou, staví na nohy a dává jí pravdivý směr.

Však také, když se žalmista znova staví na nohy, když začíná čerpat z milosrdenství Boha Izraele a Otce Ježíše Krista, **nemyslí na sebe, ale na ostatní**. Na ty, které jeho vlastní pohana a krachující osud mohly zmást. Myslí na své frustrované, zklamané následovníky, učedníky, příznivce, na ty, kdo, jazykem bible, prožívají zahanbenost (v.7): *Kvůli mně však ať se nemusejí hanbit, kdo složili svou naději v tebe, Panovníku, Hospodine zástupů, ať kvůli mně se nemusejí stydět ti, kdo tě hledají, Bože Izraele!*

A proto je namístě, aby teď, když se sám zorientoval a nabyl duchovní rovnováhy, přišli na přetřes i jeho nepřátelé: (19-20): *Bud' mi blízko, zastaň se mne, vykup mě kvůli mým nepřátelům! Ty víš, jak jsem tupen, ostouzen a haněn, máš před sebou všechny moje protivníky. Na soucit jsem čekal, ale marně; na ty, kdo by potěšili, nenašel se nikdo. Do jídla mi dali žluč, když jsem žíznil, dali mi pít ocet*.

Čekal aspoň špetku lidskosti, ale protivníci ve své sebejistotě neprojevili ani tu, právě naopak. Hleděli mne

ponížit, zostudit, a ještě si to užívali. Mučili mne, násilím týrali, a ještě mne ve svých médiích ukazovali jako lháře, podvodníka, zavřeného samotným Bohem. Takoví přece nemohou mít poslední slovo, takovým nemůže patřit budoucnost!

(24-26) Dej, ať se jim zatmí v očích, aby neviděli, jejich bedra ustavičně zbavuj síly. Vylej na ně svůj hrozný hněv, tvůj planoucí hněv ať postihne je. Jejich hradiště ať zpustne, v jejich stanech ať nebydlí nikdo.

Na biblické hodině jsme nad tímhle „zařikáváním nepřátel“ vedli napínavou debatu – není to už pomstychtivost za hranou? Nevidí to evangelijní – a pašijní příběh jinak? Já bych to úplně neretušoval. Právě v téhle době. Neboť žalmista **nemyslí na sebe**. Odplaty nebere a nechce brát do ruky sám, o zastání prosí svého Boha. Do jeho rukou vkládá svou starost – především o ty, kdo s jeho zápasem sympatizovali, drželi mu palce, nechali se jím učit a vést. Učil jsem je v tebe doufat, na tebe očekávat i v potížích a krizích, a když jsem to teď projel, mám starost o to, aby i oni neskončili v hlubokém zklamání. **Proto vyslovuje svou prosbu**, ať se ukáže, že ti vítězní nepřátelé, ti co se jim podařilo mne umlčet, že přece jen nemají budoucnost. Ukaž, že těm nafoukaným vejtahům a demagogům s červenou kšiltovkou nepatří budoucnost, že je zkázonosné jim naslouchat a přitakávat!

Než, k tomu všemu řekneme své AMEN, připomenu ještě hloubku důvěry, s níž se žalmista Hospodinu svěřil:

Ty víš, jak jsem tupen, ostouzen a haněn. Ty jsi přece Bůh, kterého bolela bolest zotročených v zemi otroctví a smrti. Ty jsi Bůh, který sdílel jejich bezmoc a bezvýchodnost. Ty víš, jak to bolí, a sdílíš to i se mnou, vyznává. Kolem toho krouží i evangelisté. Když vyprávějí příběh Ježíšův, inscenují ho i v kulisách tohoto žalmu jako příběh toho, který od začátku horlil pro věc Hospodinovu a končí na kříži, už jen urážen a tupen. A právě tady dají vyznít onomu „Ty víš“. Důvěře, že utrpení násilím umlčeného zasahuje hluboce samotného Otce v nebesích. Že ani Ukřižovaný nezůstal nakonec osamocen a utopen. A že se ho třetího dne nebeský Otec zastal – i proti sebejistým nepřátelům – aby ti, kdo díky němu uvěřili, nezůstali zahanbeni. Amen

Žalm 69; 23.3.2025 Oculi

Píseň: 744,1+3 (Z přetěžkého kříže)

In: Stále upírám své oči k Hospodinu, on vyprostí ze sítě mé nohy. Obrať ke mně svou tvář, smiluj se nade mnou, jsem tak sám, tak ponížený. Mému srdci přibývá soužení. Vyveď mě z úzkostí. Pohleď na mé pokoření, na moje trápení, sejmi ze mne všechny hříchy. Pohleď, jak mnoho je mých nepřátel, jak zavile mě nenávidí. Ochraňuj můj život, vysvoboď mě, ať nejsem zahanben, vždyť se utíkám k tobě. Amen (Ps 25,15nn)

Píseň: 33,1-2.6-7 (Ž 25)

Modlitba

Před tvou tvář, Pane, toho moc nemáme. Ale my tu nejsme od toho, abychom před tebou či před druhými předváděli skvělost a sílu své víry (nakonec, ty víš, jak je tápavá, nejistá, křehká), ani abychom předváděli jiné životní výkony. Před tvou tvář můžeme vyslovit svůj neklid. A taky svůj žal, někdo osobní, někdo klimatický, někdo geopolitický. Doráží na nás, jak rychle se můžou rozvrátit nebo rovnou pomínout jistoty, na něž jsme zvykli spoléhat. A taky narážíme na lidskou, a někdy i církevní aroganci. S tím vším přicházíme k tobě. S důvěrou, že před tvou tvář to vše můžeme vyslovit, vyklopit, a čekat, že nám k tomu něco povíš. Na tohle oslovení čekáme, o ně prosíme. Amen.

Čtení: J 2,13-17

Píseň 728 (Ty s námi zůstáváš)

Kázání Žalm 69,1-4

Píseň: Svítá 348 (Ty víš)

Ohlášky

Přímluva: Kyrie

Pozvání k důvěře, že se zastáváš prohrávajících a zraňovaných svědků pravdy, prosíme:

- za místa našeho světa, kde vítězí a druhé zastrašuje lidská nadutost, násilnictví, cynismus a bezohlednost, ktá si jde za svým přes mrtvolu. Prosíme za všechny, kdo bolestně pociťují, jak křehká je lidskost, milosrdenství a jak snadno se do světa provalí nelidskost.. – **KYRIE ELESION**

- za všechny kdo vedou zápasy, beznadějně boje, kte přece mají u tebe zaslíbení. Za ty kdo zápas proti agresí, nelidskosti – í o pokoj, lidská práva, respekt k menšinám, ponižovaným a posmívaným. – **KYRIE ELESION**

- za cv, ať se nestává skleníkem, ale útočištěm pro zraněné, pochybující, všechny, kterým dal život a poměry světa pocítit jejich křehkost. Obnovuj a vzpružuj svým evangeliem – **KYRIE ELESION**

- za rodiny bez lásky, zpřetrhované vztahy, kde lidé nemají sílu dál zápasit. Občerstvuj, dávej naději, ukazuj, v čem je smysl. Dávej moudrost i odvahu stát takovým bližním po boku. – **KYRIE ELESION**

Za přátele, blízké, rodiny a naše děti, ať tvé Kí svítí na cestu jako zdroj naděje, solidárního společenství, radosti druhých a vděčnosti. – **KYRIE ELESION**

Poslání: Ž 69,31-34

Požehnání: Nu 6

Hospodin tě požehná a ochrání tě, Hospodin rozjasní nad tebou svou tvář a bude ti milostiv, Hospodin obrátí k tobě svou tvář a obdaří tě pokojem. Amen

702,6-8